

García García, Juan; “el Paleta”

(Carabanchel, 1896 – Pina de Ebro, octubre de 1967)

Juan García, l'ortodòxia militant.

Per David Ballester

Juan García, per a quasi tothom el paleta, és l'home clau per entendre la trajectòria del socialisme representat per les sigles del PSOE i la UGT a Catalunya durant bona part del Franquisme. Un socialisme quantitativa-ment feble, i que molts porten a l'extrem de parlar de García com gairebé l'únic militant del PSOE durant els difícils anys cinquanta. Va néixer a Carabanchel el 1896, per militar en els rengles socialistes des de 1915.

Conegué a Pablo Iglesias, fou processat com a resultat de la seva participació en la vaga general de 1917, i arribà a ser un estret col·laborador de Largo Caballero. Fou escollit regidor en el consistori de Carabanchel, probablement durant els anys republicans. Pel que fa a la seva actuació durant la Guerra Civil, només sabem que quan el govern de la República s'instal·là a Barcelona a les darreries de 1937, ell també es traslladà a la capital catalana, al ser nomenat responsable de les colònies dels nens madrilenys establertes a la rereguarda catalana, a més de col·laborar en el Tribunal Tutelar de Menors.

Un cop finalitzat el conflicte fou empresonat i, un cop alliberat, es quedà a viure definitivament a Barcelona, en concret al carrer de la Cendra. Manobre de professió, feia ostentació de la seva professionalitat en l'exercici de l'ofici, condició indispensable, deia, per tenir una trajectòria digna en l'àmbit polític i sindical. Participà en la reconstrucció de la Federació Catalana del PSOE en la immediata postguerra, al costat de G. Guerra, L. Ruiz, R. Comerón i Lucila

Fernández. El 1944 també participà en la reconstrucció de la UGT socialista conjuntament amb militants del POUM, formant part del Comitè Regional del sindicat al costat del poumista Peruny. Detingut el 1948 i el març de 1952, quan pocs mesos després la direcció clandestina del partit cedí la direcció de la UGT catalana al MSC, mostrà el seu enuig a la direcció, per les reticències que tenia i sempre tingué respecte els homes del Moviment, a qui valorava com excessivament catalanistes per ser socialistes, però ho va acceptar per disciplina, condició que mai li mancà, tot i que encara deu anys després, en carta a Tolosa, es referiria a aquest esdeveniment com *"el caso más malo de lo ocurrido"*.

El febrer de 1953 es produí una nova i important actuació policial, en aquesta ocasió contra una dotzena de militants del MSC, entre ells els màxims responsables de la UGT. García, malgrat estar vigilat per la policia, fou l'home encarregat de rebre i distribuir els recursos que arribaven des de l'executiva tolosana per ajudar a les famílies dels presos i fer front a les despeses generades pel seu processament, circumstància que li va permetre contactar amb J. Reventós, que exercia com advocat d'un dels detinguts. Un cop desballestat el sindicat, García, en companyia de Blanch, formà un Comitè Regional de la UGT amb la intenció de reconstruir l'organització.

L'any 1954 A. Amat fou presentat per García a J. Reventós, al mantenir llavors unes relacions fluides i constants amb els homes del MSC. Malgrat aquesta circumstància, en les mateixes dates opinava que aquell partit *"tiene muy poco de socialista, por encima de socialistas son catalanes"*, consideració que el portava a acusar als seus militants de nacionalistes i de tenir *"pretensiones separatistas, creando unas fronteras ficticias dentro de la Nación"*, tot un anatema per l'ortodòxia del socialisme psoista. Era a aquesta circumstància a la que García atribuïa el fet que no s'hagués pogut portar a terme *"una unión o fusión definitiva con ellos"*, que aviat qualificà d'impossible. Al respecte també era habitual que fes referència a la proximitat dels homes del MSC al seu partit, per beneficiar-se mitjançant la UGT, on militaven uns i altres, dels recursos

econòmics tramesos des de Tolosa.

De tota manera, García era un habitual en les reunions que els homes del MSC realitzaven, entre d'altres indrets, a l'orxateria del carrer Aribau cantonada Gran Via i més tard al café Rosales al Paral·lel. Aquells el veien com un més, i García, probablement empès per la manca d'una militància més àmplia en el seu partit, i superant les seves reticències, establí una relació constant i estable amb els homes del Moviment. *"Era considerat, pràcticament, un dels nostres"* certificava al respecte F. Casares. Aquest mateix afegia que García a l'enraonar emprava un to sentencios, per acabar amb una frase que reflecteix perfectament el seu tarannà: *"té tota la textura mental del clàssic militant socialista seguidor de Pablo Iglesias: austeritat, honradesa i poques filigranes filosòfiques"*.

El 1955 assistí a El Vendrell al IV Congrés del MSC, consolidant-se, al costat d'Amat, com l'home pont entre el Moviment i les executives a l'exili. El 1957 insistia davant l'Executiva Nacional del sindicat, en la necessitat de comptar amb el MSC en els rengles de la UGT, per així poder lluitar millor contra els que anomenava *"chinos"*, els comunistes. Però quan el 1958, finalment l'Executiva va decidir nomenar una Permanent pel sindicat, va patir una forta decepció, atès que ell no fou el nomenat, sinó un home del Moviment, M. Casablanca.

El novembre de 1958 fou novament detingut, al costat de catorze militants del MSC. Després de tres dies a Jefatura, fou ingressat a la presó Model, i el 5 de desembre traslladat a la presó de Carabanchel, d'on seria alliberat el maig de 1959. Des de la presó, García va fer arribar a Tolosa un seguit d'escrits on es contenien judicis extraordinàriament durs contra altres militants socialistes, molt especialment contra Amat, tant per aspectes de caire ideològic com per la seva conducta a la presó. A la vegada que manifestava el seu disgust per no rebre del partit suficient suport econòmic.

La caiguda de 1958 va tenir un efecte demolidor sobre les ja tenses relacions

entre el MSC i el PSOE. Ell mateix afirmava en carta a Tolosa el maig de 1959 que les relacions s'havien *"refredat"*, i poc després escrivia a Tolosa que *"habiendo desaparecido la primordial causa de su amistad que era ser yo el señor del dinero, ya no les interesa tanto el trato"*. Llavors García s'allunyà del Moviment, però també inicià un procés de distanciament amb la direcció del PSOE-UGT. Dolgut per l'escàs suport que considerava que se li proporcionava des de la direcció socialista, adoptà una posició crítica vers l'actuació a Catalunya de les direccions tolosanes al llarg dels anys seixanta. Així, García Duarte, després de visitar Barcelona a principis de 1962 per valorar la situació del partit i del sindicat, el va qualificar de fracassat, afirmant que el va trobar decebut i que la mateixa militància el defugia, i en conseqüència *"hacía imposible la actuación en común dada su locuacidad, su falta de discreción y falta de personalidad para aglutinar a los elementos que siguen fieles a nuestras organizaciones"*.

Igualment es mostrà crític amb el nou delegat del seu partit a Catalunya des de 1962, R. Gutiérrez. Aquest intentà recuperar-lo pel treball orgànic, però García es negà. I quan aquell va cedir el seu càrrec a P. Rueda, aviat García va qualificar a la nova direcció amb adjectius com *"logreros, indeseables y tráfugas"*. Quan la conflictiva gestió de Rueda va motivar la intervenció de l'Executiva l'octubre de 1965, García fou inicialment consultat al respecte, però se'l va deixar al marge respecte quina era la línia a seguir, fet que va representar que fins i tot formés amb els seu grup de fidels un Comitè Regional, paral·lel a l'oficial. Poc després, un informe d'un delegat de l'exili qualificava a García d'autoritari, i recomanava que se l'apartés de l'organització. De tota manera, i malgrat les discrepàncies, tenim constància que les executives tolosanes ajudaven en aquestes dates econòmicament a García, per fer front a les estretors de la jubilació.

L'octubre de 1967, García va decidir donar un nou pas en la seva croada contra Rueda, i en companyia de dos militants va decidir desplaçar-se a Madrid, per aconseguir el cessament d'aquell en el decurs d'un Comitè de Coordinació.

Però en el viatge de tornada, a l'alçada de Pina d'Ebre, el cotxe en el que viatjaven va patir un accident, a resultes del qual García va morir. Poc després, el primer de novembre, en el decurs d'una assemblea, les organitzacions socialistes catalanes van destituir a Rueda, sense que el Paleta hagués aconseguit poder veure el seu objectiu assolit.

Per cloure aquest breu apunt biogràfic, res millor que el retrat que ens va fer d'ell J. Reventós: *"no demasiado alto, lleno sin llegar a ser obeso, con unos ojos celestes y avisgado y una gruesa y canosa cara de color rosado, curtida la piel (como la de sus manos) por innumerables y gélidos aires invernales y miles de horas bajo el sol calcinante del verano. (...). Para nosotros era "El Paleta". (...) un socialista madrileño que casi se había convertido en catalán, aunque de nuestra lengua sólo pronunciase la palabra adéu"*.

David Ballester